

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2025-yil 4-son

VOLUME 5 / ISSUE 4 / 2025

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.5.4.

Crossref
Content
Registration

ISSN: 2181-1938

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence

MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI

“Jurisprudensiya” – “Юриспруденция” – “Jurisprudence” huquqiy ilmiy-amaliy jurnali O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2020-yil 22-dekabrda 1140-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro‘yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko‘paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Sotuvda kelishilgan narxda.

Nashr bo‘yicha mas’ul:

O. Choriyev

Muharrirlar:

E. Sharipov, Y. Yarmolik, E. Mustafayev, K. Abduvaliyeva, Y. Mahmudov, M. Sharifova, Sh. Beknazarova

Musahhih:

M. Tursunov

Texnik muharrir:

U. Sapayev

Dizayner:

D. Rajapov

Tahririyat manzili:

100047. Toshkent shahri, Sayilgoh ko‘chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: jurisprudence.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1387

Tasdiqnom

№ 174625, 29.11.2023.

Jurnal 2025-yil 25-avgustda bosmaxonaga topshirildi.

Qog‘oz bichimi: A4.

Shartli bosma tabog‘i: 26

Adadi: 100. Buyurtma: № 157.

TDYU bosmaxonasida chop etildi.

Bosmaxona manzili:

100047. Toshkent shahri,

Sayilgoh ko‘chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

BOSH MUHARRIR

B. Xodjayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI

J. Allayorov – Toshkent davlat yuridik universiteti Ilmiy boshqarmasi boshlig‘i, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

MAS’UL MUHARRIR

N. Ramazonov – Toshkent davlat yuridik universiteti O‘zbek tili va adabiyoti kafedrasini mudiri, filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

TAHRIR HAY’ATI A’ZOLARI

J. Blum – Boston kolleji Huquq maktabi professori, huquq doktori (Boston, AQSh)

M. Vishovatiy – Gdansk universiteti professori (Gdansk, Polsha)

A. Hoshimxonov – Toshkent davlat yuridik universiteti professori, yuridik fanlar doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

M. Axmedshayeva – Toshkent davlat yuridik universiteti professori, yuridik fanlar doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

X. Xayitov – O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi professori, yuridik fanlar doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

I. To‘raboyev – Toshkent davlat yuridik universiteti dotsenti v.b., yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

S. Xolboyev – O‘zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabi dotsenti, yuridik fanlar nomzodi (Toshkent, O‘zbekiston)

N. Raxmonkulova – Jahon iqtisodiyoti va diplomatiyasi universiteti dotsenti, yuridik fanlar doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

Z. Esanova – Toshkent davlat yuridik universiteti professori, yuridik fanlar doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

J. Ne‘matov – Toshkent davlat yuridik universiteti professori, yuridik fanlar doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

M. Kurbanov – Toshkent davlat yuridik universiteti dotsenti, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

R. Kuchkarov – Toshkent davlat yuridik universiteti dotsenti v.b., filologiya fanlari nomzodi (Toshkent, O‘zbekiston)

**УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ**

Правовой научно-практический журнал «Юриспруденция» – «Yurisprudensiya» – «Jurisprudence» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 22 декабря 2020 года с удостоверением № 1140.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:

О. Чориев

Редакторы:

Э. Шарипов, Е. Ярмолик, Э. Мустафаев,
К. Абдувалиева, Й. Махмудов,
М. Шарифова, Ш. Бекназарова

Корректор:

М. Турсунов

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: jurisprudence.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Подписной индекс: 1387

Свидетельство

от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию
25.08.2025.

Формат бумаги: А4.

Усл. п. л. 26. Тираж: 100 экз.

Номер заказа: 157.

Отпечатано в типографии

Ташкентского государственного
юридического университета.

100047, г. Ташкент, ул. Сайилгох, дом 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Б. Ходжаев – доктор юридических наук, профессор, проректор по научной работе и инновациям Ташкентского государственного юридического университета

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Ж. Аллаёров – доктор философии по юридическим наукам, доцент, начальник управления по науке Ташкентского государственного юридического университета

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Н. Рамазонов – доктор философии по филологическим наукам, доцент, заведующий кафедрой узбекского языка и литературы Ташкентского государственного юридического университета

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ

Дж. Блум – доктор права, профессор Школы права колледжа Бостона (Бостон, США)

М. Вишоватый – профессор Гданьского университета (Гданьск, Польша)

А. Хошимхонов – доктор юридических наук, профессор Ташкентского государственного юридического университета (Ташкент, Узбекистан)

М. Ахмедшаева – доктор юридических наук, профессор Ташкентского государственного юридического университета (Ташкент, Узбекистан)

Х. Хаитов – доктор юридических наук, профессор Академии государственной политики и управления при Президенте Республики Узбекистан (Ташкент, Узбекистан)

И. Турабоев – доктор философии по юридическим наукам, и.о. доцента Ташкентского государственного юридического университета (Ташкент, Узбекистан)

С. Холбоев – кандидат юридических наук, доцент Высшей школы судей при Высшем судейском совете Республики Узбекистан (Ташкент, Узбекистан)

Н. Рахмонкулова – доктор юридических наук, доцент Университета мировой экономики и дипломатии (Ташкент, Узбекистан)

З. Эсанова – доктор юридических наук, профессор Ташкентского государственного юридического университета (Ташкент, Узбекистан)

Ж. Нематов – доктор юридических наук, профессор Ташкентского государственного юридического университета (Ташкент, Узбекистан)

М. Курбанов – доктор философии по юридическим наукам, доцент (Ташкент, Узбекистан)

Р. Кучкаров – кандидат филологических наук, и.о. доцента Ташкентского государственного юридического университета (Ташкент, Узбекистан)

**FOUNDER: TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF LAW**

“Yurisprudensiya” – “Юриспруденция” – “Jurisprudence” legal scientific and practical journal was registered by the Press and Information Agency of Uzbekistan on December 22, 2020 with certificate No. 1140.

The journal is included in the list of journals of the Higher Attestation Commission under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan.

Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of journal materials are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:

O. Choriev

Editors:

E. Sharipov, E. Yarmolik, E. Mustafaev,
K. Abduvalieva, Y. Makhmudov,
M. Sharifova, Sh. Beknazarova

Proofreader:

M. Tursunov

Technical editor:

U. Sapaev

Designer:

D. Rajapov

Editorial office address::

100047. Tashkent city,
Sayilgokh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: jurisprudence.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Subscription index: 1387.

Certificate

№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 25.08.2025.

Paper size: A4.

Cond.p.f: 26.

Units: 100. Order: № 157.

Published in the Printing house of
Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city, Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITOR-IN-CHIEF

B. Xodjaev – Deputy Rector for Scientific Affairs and Innovations of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

DEPUTY EDITOR

J. Allayorov – Head of the Scientific Department of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

EXECUTIVE EDITOR

N. Ramazonov – Head of the Department of Uzbek Language and Literature of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

J. Blum – Professor of Law School of Boston College, Doctor of Law (Boston, USA)

M. Vishovatiy – Professor of the University of Gdańsk (Gdansk, Poland)

A. Khoshimkhonov – Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Law (Tashkent, Uzbekistan)

M. Akhmedshaeva – Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Law (Tashkent, Uzbekistan)

Kh. Khayitov – Professor of the Academy of Public Policy and Administration under the President of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law (Tashkent, Uzbekistan)

I. Turaboev – Acting Associate Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law (Tashkent, Uzbekistan)

S. Kholboev – Associate Professor of the Supreme School of Judges under the Supreme Judicial Council of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Legal Sciences (Tashkent, Uzbekistan)

N. Rakhmonkulova – Associate Professor of the University of World Economy and Diplomacy, Doctor of Law (Tashkent, Uzbekistan)

Z. Esanova – Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Law (Tashkent, Uzbekistan)

J. Ne'matov – Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Law (Tashkent, Uzbekistan)

M. Kurbanov – Associate Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law (Tashkent, Uzbekistan)

R. Kuchkarov – Acting Associate Professor of Tashkent State University of Law, Candidate of Philological Sciences (Tashkent, Uzbekistan)

MUNDARIJA

12.00.01 – DAVLAT VA HUQUQ NAZARIYASI VA TARIXI. HUQUQIY TA'LIMOTLAR TARIXI

11 **AXMEDSHAYEVA MAVLYUDA AXATOVNA**

Ijtimoiy davlat va uning belgilari: ayrim nazariy-huquqiy masalalar

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

21 **NAZAROV SHAVKAT NAZAROVICH**

Davlat-fuqarolik jamiyati muloqoti: nazariy-huquqiy tahlil va zamonaviy tendensiyalar

30 **NURMAMATOVA NOILA DONIYOROVNA**

Konstitutsiyaviy sudlarda raqamli transformatsiya: imkoniyatlar va xavflar

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

38 **YAKUBOV AXTAM NUSRATULLOYEVICH**

Raqamli aktivlar tushunchasining evolyutsiyasi va ularni huquqiy tartibga solishning qiyosiy tahlili

49 **TOSHKANOV NURBEK BAHRIDDINOVICH**

Universitetlar va ilmiy tadqiqot muassasalariga qarashli intellektual mulk obyektlarini tijoratlashtirishning huquqiy xususiyatlari

59 **ABDUQODIROV ABDURAUF BAXODIR O'G'LI**

Yuridik shaxs shaxsiy qonuniga nisbatan ekspluatatsiya markazi mezonini qo'llash muammolari

66 **PO'LATOV TEMURBEK G'AYRATJON O'G'LI**

Moliyaviy texnologiyalar sektoridagi avtomatlashtirilgan raqamli shartnomalarda rozilik ifodasini huquqiy talqin etish muammolari

12.00.06 – TABIIY RESURLAR HUQUQI. AGRAR HUQUQ. EKOLOGIK HUQUQ

76 **RAJABOV NARIMAN SHARIFBAYEVICH**

O'simlik dunyosini muhofaza qilish va undan foydalanishda ekologik me'yorlashning huquqiy jihatlar

84 **KALDARBEKOV ASILJON OSPANOVICH**

O'rmon fondi yerlarini barqaror huquqiy boshqarish bo'yicha xalqaro tajriba va uning O'zbekiston uchun ahamiyati

95 **BAYTUROVA AIDA NABIYEVNA**

Xorijiy mamlakatlar va O'zbekistonda ekologik turizmni tartibga solishning huquqiy mexanizmlari: xalqaro tajribaning qiyosiy tahlili va moslashtirish yo'llari

108 **OTAUBAYEVA AYGUL BAXRAMOVNA**

O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida ekologik huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlikning yuridik tabiati va tamoyillari: Qozog'iston Respublikasi misolida qiyosiy-huquqiy tahlil

12.00.07 – SUD HOKIMIYATI. PROKUROR NAZORATI. HUQUQNI MUHOFAZA QILISH
FAOLIYATINI TASHKIL ETISH. ADVOKATURA

121 TO'YCHIEVA MALIKA BOTIR QIZI

Advokatlar kasbiy tayyorgarligining o'ziga xos xususiyatlari va uni takomillashtirish masalalari

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

128 NODIROV MUZAFFAR AXMADOVICH, TURSUNMURODOV KOMRON TURG'UN O'G'LI

O'zbekistonda oilaviy (maishiy) zo'ravonlik subyektining huquqiy tahlili: huquqiy
bo'shliqni bartaraf etish

138 UTEBAYEV SALAMAT MAKSETBAY ULI

Kontrabanda jinoyati obyektiv belgilarining yuridik talqini

147 NURMANOV XOLBEK RAHMATILLA O'G'LI

Onlayn banklar faoliyati sohasida firibgarlikni kvalifikatsiya qilish masalalari

156 MA'MUROV SANJARBEK ILXOMOVICH

O'zbekiston Respublikasi jinoyat qonunchiligida jamiyatdan ajratish bilan bog'liq bo'lmagan
jinoiy jazolarning rivojlanish tarixi

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA
SUD EKSPERTIZASI

164 BAZAROVA DILDORA BAHADIROVNA

Voyaga yetmaganlarning uy qamog'ida saqlanishi: jamiyat xavfsizligi va bola manfaatlari
o'rtasidagi muvozanat

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

175 G'AFUROVA NOZIMAXON ELDAROVNA, SAIDOV OLIM CHORIQULOVICH

Yangi O'zbekistonda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashning huquqiy jihatlar va muammolari

190 MUSAYEV DJAMALIDDIN KAMALOVICH

Dunyoda narkobiznesning rivojlanishi

12.00.12 – KORRUPSIYA MUAMMOLARI

199 AHMADJONOV MURODULLO NURALI O'G'LI

Korrupsiya: tahlil va choralar

209 MIRZAYEVA MOHINA SROJIDDINOVNA

Yo'l-transport infratuzilmasi loyihalarini amalga oshirishda korrupsiyaviy sxemalar:
tahlil va yechimlar

221 RUZINAZAROV SHUXRAT NURALIYEVICH

Sharaflil yo'l sohibi, sudyalarning ustozl, odil va fidoyi rahbar

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.01 – ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА.
ИСТОРИЯ ПРАВОВЫХ УЧЕНИЙ

11 **АХМЕДШАЕВА МАВЛЮДА АХАТОВНА**

Социальное государство и его признаки: отдельные теоретико-правовые вопросы

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО.
ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

21 **НАЗАРОВ ШАВКАТ НАЗАРОВИЧ**

Диалог государства и гражданского общества: теоретико-правовой анализ и современные тенденции

30 **НУРМАМАТОВА НОИЛА ДОНИЁРОВНА**

Цифровая трансформация в конституционных судах: возможности и риски

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО.
СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

38 **ЯКУБОВ АХТАМ НУСРАТУЛЛОЕВИЧ**

Эволюция понятия цифровых активов и сравнительный анализ их правового регулирования

49 **ТОШКАНОВ НУРБЕК БАХРИДДИНОВИЧ**

Правовые особенности коммерциализации объектов интеллектуальной собственности, принадлежащих университетам и научно-исследовательским учреждениям

59 **АБДУКОДИРОВ АБДУРАУФ БАХОДИР УГЛИ**

Проблемы применения критерия центра эксплуатации в отношении личного закона юридического лица

66 **ПУЛАТОВ ТЕМУРБЕК ГАЙРАТЖОН УГЛИ**

Проблемы юридической интерпретации выражения согласия в автоматизированных цифровых договорах в секторе финансовых технологий

12.00.06 – ПРИРОДОРЕСУРСНОЕ ПРАВО. АГРАРНОЕ ПРАВО. ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ПРАВО

76 **РАЖАБОВ НАРИМАН ШАРИФБАЕВИЧ**

Правовые аспекты экологического нормирования в охране и использовании растительного мира

84 **КАЛДАРБЕКОВ АСЫЛЖАН ОСПАНОВИЧ**

Международный опыт устойчивого правового управления землями лесного фонда и его значение для Узбекистана

95 **БАЙТУРОВА АИДА НАБИЕВНА**

Правовые механизмы регулирования экологического туризма в зарубежных странах и Узбекистане: сравнительный анализ и пути адаптации международного опыта

108 **ОТАУБАЕВА АЙГУЛЬ БАХРАМОВНА**

Юридическая природа и принципы административной ответственности за экологические правонарушения в законодательстве Республики Узбекистан: сравнительно-правовой анализ на примере Республики Казахстан

12.00.07 – СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ. ПРОКУРОРСКИЙ НАДЗОР. ОРГАНИЗАЦИЯ
ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. АДВОКАТУРА

121 ТУЙЧИЕВА МАЛИКА БОТИР КИЗИ

Особенности профессиональной подготовки адвокатов и вопросы её совершенствования

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

128 НОДИРОВ МУЗАФФАР АХМАДОВИЧ, ТУРСУНМУРОДОВ КОМРОН ТУРГУН УГЛИ

Юридический анализ субъекта семейного (бытового) насилия в Узбекистане:
преодоление правового пробела

138 УТЕБАЕВ САЛАМАТ МАКСЕТБАЙ УЛЫ

Юридическая интерпретация объективных признаков преступления контрабанды

147 НУРМАНОВ ХОЛБЕК РАХМАТИЛЛА УГЛИ

Вопросы квалификации мошенничества в сфере онлайн-банкинга

156 МАЪМУРОВ САНЖАРБЕК ИЛЬХОМОВИЧ

История развития уголовных наказаний, не связанных с изоляцией от общества,
в уголовном законодательстве Республики Узбекистан

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА,
ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

164 БАЗАРОВА ДИЛДОРА БАХАДИРОВНА

Домашний арест несовершеннолетних: баланс между защитой общества и
интересами ребёнка

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

175 ГАФУРОВА НОЗИМАХОН ЭЛЬДАРОВНА, САИДОВ ОЛИМ ЧОРИКУЛОВИЧ

Правовые аспекты и проблемы обеспечения продовольственной безопасности
в Новом Узбекистане

190 МУСАЕВ ДЖАМАЛИДДИН КАМАЛОВИЧ

Развитие наркобизнеса в мире

12.00.12 – ПРОБЛЕМЫ КОРРУПЦИИ

199 АХМАДЖОНОВ МУРОДУЛЛО НУРАЛИ УГЛИ

Коррупция: анализ и пути противодействия

209 МИРЗАЕВА МОХИНА СРОЖДИНОВНА

Коррупционные схемы при реализации проектов дорожно-транспортной
инфраструктуры: анализ и решения

221 РУЗИНАЗАРОВ ШУХРАТ НУРАЛИЕВИЧ

Почётный проводник и наставник судей, справедливый и преданный своему делу
руководитель

CONTENTS

12.00.01 – THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW. HISTORY OF LEGAL DOCTRINES

11 **AKHMEDSHAEVA MAVLYUDA AKHATOVNA**

Social state and its characteristics: some theoretical and legal issues

---

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

21 **NAZAROV SHAVKAT NAZAROVICH**

Dialogue between state and civil society: a theoretical-legal analysis and modern trends

30 **NURMATOVA NOILA DONIYOROVNA**

Digital transformation in constitutional courts: opportunities and risks

---

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

38 **YAKUBOV AKHTAM NUSRATULLOYEVICH**

Comparative analysis of the evolution of the concept of digital assets and their legal regulation

49 **TOSHKANOV NURBEK BAHRIDDINOVICH**

Legal aspects of the commercialization of intellectual property objects belonging to universities and research institutions

59 **ABDUQODIROV ABDURAUF BAKHODIR UGLI**

Issues of applying the exploitation center criteria to the personal law of a legal entity

66 **PULATOV TEMURBEK GAYRATJON UGLI**

Problems of legal interpretation of agreement in automated digital contracts in the financial technologies sector

---

12.00.06 – THE LAW OF NATURAL RESOURCES. AGRARIAN LAW. ENVIRONMENTAL LAW

76 **RAJABOV NARIMAN SHARIFBAYEVICH**

Legal aspects of environmental regulation in the protection and use of flora

84 **KALDARBEKOV ASILJAN OSPANOVICH**

International experience in sustainable legal management of forest fund lands and its significance for Uzbekistan

95 **BAYTUROVA AIDA NABIYEVNA**

Legal mechanisms of regulating ecological tourism in foreign countries and Uzbekistan: comparative analysis and ways of adapting international experience

108 **OTABAYEVA AIGUL BAKHRAMOVNA**

The legal nature and principles of administrative liability for environmental offenses in the legislation of the Republic of Uzbekistan: a comparative legal analysis with the Republic of Kazakhstan

---

12.00.07 – JUDICIAL BRANCH. PROSECUTOR'S CONTROL. ORGANIZATION
OF LAW ENFORCEMENT. ADVOCACY

121 TUYCHIEVA MALIKA BOTIR KIZI

Features of professional training of advocates and issues of its improvement

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

128 NODIROV MUZAFFAR AKHMADOVICH, TURSUNMURODOV KOMRON TURGUN UGLI

A legal analysis of the subject of the family (domestic) violence in Uzbekistan: bridging the legal gap

138 UTEBAYEV SALAMAT MAKSETBAY ULI

The legal interpretation of the objective elements of the crime of smuggling

147 NURMANOV KHOLBEK RAHMATILLA UGLI

Issues of qualification of fraud in the sphere of online banking

156 MA'MUROV SANJARBEK ILKHOMOVICH

History of the development of criminal punishments not related to separation from society in the criminal legislation of the Republic of Uzbekistan

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND
FORENSIC EXPERTISE

164 BAZAROVA DILDORA BAHADIROVNA

House arrest of minors: a balance between public safety and child's best interests

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

175 GAFUROVA NOZIMAKHON ELDAROVNA, SAIDOV OLIM CHORIQULOVICH

Legal aspects and problems of ensuring food security in New Uzbekistan

190 MUSAEV DJAMALIDDIN KAMALOVICH

Development of the drug business in the world

12.00.12 – CORRUPTION PROBLEMS

199 AHMADJONOV MURODULLO NURALI UGLI

Corruption: analysis and remedies

209 MIRZAEVA MOHINA SROJIDDINOVNA

Corruption schemes in the implementation of road transport infrastructure projects: analysis and solutions

221 RUZINAZAROV SHUKHRAT NURALIYEVICH

Owner of the honorable path, mentor of judges, just and devoted leader

Kelib tushgan / Получено / Received: 16.07.2025
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 07.08.2025
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 25.08.2025

DOI:10.51788/tsul.jurisprudence.5.4./RKK03062
UDC: 347.965(045)(575.1)

ADVOKATLAR KASBIY TAYYORGARLIGINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI

To'ychiyeva Malika Botir qizi,
Toshkent davlat yuridik universiteti
tayanch doktoranti,
Sud, huquqni muhofaza qiluvchi organlar va
advokatura kafedrası o'qituvchisi
ORCID: 0009-0004-5858-1538
e-mail: malikatuychiyeva97@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqola mamlakatimizda advokatlar kasbiy tayyorgarligi institutini yanada takomillashtirish masalasiga bag'ishlangan bo'lib, unda bir qator ilmiy g'oyalar ilgari suriladi. Xususan, ta'lim tizimi va ta'lim to'g'risidagi qonunchilikda kasbiy tayyorgarlikning o'рни hamda ahamiyati yoritib beriladi. Advokatlik faoliyatiga kirib kelayotgan mutaxassislarini o'qitish va ularning bilimlarini doimiy ravishda oshirib borishning davlat ahamiyatiga molikligi ta'kidlanadi. Shuningdek, davlat va jamiyat ehtiyojlaridan kelib chiqib advokatlar kasbiy tayyorgarligining dolzarbligi tahlil qilinadi. Maqolada milliy va xorijiy olimlarning qarashlariga murojaat qilingan, ilmiy munozara yuritilgan va muallifning shaxsiy fikr hamda munosabati bayon etilgan. Advokatlar uchun kasbiy tayyorgarlikning zaruriy jihatlari tahlil qilinib, mazkur jarayonda e'tibor qaratilishi lozim bo'lgan masalalar yuzasidan fikr va mulohazalar bildiriladi. Shu bilan birga, sohani tartibga soluvchi respublika miqyosidagi normativ-huquqiy hujjatlar tahlil qilinib, mavjud kamchiliklarni bartaraf etish bo'yicha qonunchilikka oid takliflar ilgari suriladi. Advokatlar kasbiy tayyorgarligi bilan bog'liq xalqaro standartlar va xorijiy tajriba o'rganilib, ular mamlakatimiz qonunchiligi bilan qiyosiy tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: advokat, advokatning kasbiy tayyorgarligi, advokat shaxsini shakllantirishda zaruriy bilim va ko'nikmalar, advokat maqomi, "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun, advokat kasbiy nufuzi

ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ АДВОКАТОВ И ВОПРОСЫ ЕЁ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ

Туйчиева Малика Ботир кизи,
базовый докторант, преподаватель кафедры
«Суд, правоохранительные органы и адвокатура»
Ташкентского государственного юридического университета

Аннотация. Данная статья посвящена вопросам дальнейшего совершенствования института профессиональной подготовки адвокатов в нашей стране и содержит ряд научных идей и предложений. В частности, раскрывается место и значение профессиональной подготовки в системе образования и законодательстве об образовании. Подчеркивается

государственная значимость обучения специалистов, вступающих в адвокатскую деятельность, и постоянного повышения уровня их знаний. Анализируется актуальность профессиональной подготовки адвокатов исходя из потребностей государства и общества. В статье обращается внимание на взгляды национальных и зарубежных учёных, ведётся научная дискуссия, приводятся личные мнения и позиции автора. Рассматриваются необходимые аспекты профессиональной подготовки адвокатов, излагаются идеи и предложения по вопросам, требующим особого внимания в данном процессе. Кроме того, исследуются республиканские нормативно-правовые акты, регулирующие данную сферу, выявляются имеющиеся недостатки и предлагаются рекомендации по их устранению. Изучаются международные стандарты и зарубежный опыт, связанные с профессиональной подготовкой адвокатов, которые сопоставляются с национальным законодательством.

Ключевые слова: адвокат, профессиональная подготовка адвоката, необходимые знания и навыки в формировании личности адвоката, статус адвоката, Закон «Об образовании», профессиональный престиж адвоката

FEATURES OF PROFESSIONAL TRAINING OF ADVOCATES AND ISSUES OF ITS IMPROVEMENT

Tuychieva Malika Botir kizi,

Basic doctoral student,
Lecturer at the Department of Court,
Law Enforcement Agencies and Advocacy,
Tashkent State University of Law

Abstract. This article is dedicated to the issue of further improving the institution of professional training of advocates in our country and puts forward a number of scientific ideas. In particular, the role and importance of professional training are highlighted in the education system and legislation on education. It is emphasized that the training of specialists entering the legal profession and the continuous improvement of their knowledge are of national importance. Also, based on the needs of the state and society, the relevance of the professional training of advocates is analyzed. The article refers to the views of national and foreign scientists, conducts scientific discussions, and expresses the author's personal opinion and attitude. The necessary aspects of professional training for advocates are analyzed, and opinions and considerations are expressed on issues that should be paid attention to in this process. At the same time, normative legal acts regulating the sphere at the republican level will be analyzed, and legislative proposals will be put forward to eliminate existing shortcomings. International standards and foreign experience related to the professional training of advocates are studied, and they are compared with the legislation of our country.

Keywords: advocate, professional training of an advocate, essential knowledge and skills in the formation of the identity of an advocate, the status of an advocate, Law "On Education," professional reputation of an advocate

Kirish

Bugungi kunda O'zbekistonda barcha sohalarda ta'limga bo'lgan e'tibor sezilarli darajada ortib bormoqda. Mamlakatimizda ta'lim tizimini rivojlantirish, malakali kadrlar tayyorlash maqsadlariga katta kuch va mablag' sarflanmoqda. Shu jumladan, davlat budjetidan ta'lim sohasi uchun keng miq-

yosda resurslar yo'naltirilmoqda. Natijada, maktabgacha ta'lim, umumiy o'rta ta'lim, oliy ta'lim tizimlari hamda ilmiy-tadqiqot muassasalari faoliyatida sifat jihatidan muhim o'zgarishlar yuz bermoqda. Mamlakatimiz rahbari ham bu borada quyidagicha ta'kidlaydi: "Yoshlarni zamonaviy bilim va tajriba, milliy va umumbashariy qadriyatlar

asosida mustaqil va mantiqiy fikrlaydigan, ezgu fazilatlar egasi bo'lgan insonlar etib voyaga yetkazamiz" [1, 11-b.].

Shu jumladan, yuksak axloqiy fazilatlarga ega, ma'nan yetuk va o'z sohasining bilimdoni bo'lgan huquqshunos kadrlarni tayyorlash davlat siyosatida muhim o'rin tutmoqda. Bunga sabab sifatida huquqshunoslarning jamiyatda adolatni qaror toptirish, aholining huquqiy ong va madaniyatini yuksaltirishdagi beqiyos o'rnini ko'rsatish mumkin. Ta'kidlash joizki, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-sonli "O'zbekiston – 2030 strategiyasi to'g'risida"gi Farmonida ham xalq xizmatidagi, adolatli va zamonaviy davlatni barpo etish masalasi strategiyaning asosiy g'oyasi sifatida belgilangan.

Ma'lumki, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 29-moddasida har bir shaxsning malakali yuridik yordam olish huquqi kafolatlangan bo'lib, qonunda nazarda tutilgan hollarda bunday yordam davlat hisobidan ko'rsatilishi belgilangan. Shuningdek, Konstitutsiyaning 141-moddasiga muvofiq, jismoniy va yuridik shaxslarga malakali yuridik yordam ko'rsatish maqsadida advokatura faoliyat yuritadi. Shundan kelib chiqib aytish mumkinki, malakali yuridik yordam ko'rsatish davlat va jamiyat oldida turgan eng muhim vazifalardan biridir. Shu jihatdan, advokatlarning kasbiy tayyorgarligi, ularning yetarli bilim va amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi adolatli va zamonaviy davlatni barpo etish yo'lida muhim qadamlardan biri hisoblanadi.

Davlatimiz rahbari Sh.Mirziyoyev ham malakali kasbiy tayyorgarlik sanoatlashtirish, umuman, davlat rivojining asosi ekanini ta'kidlab o'tgan [2].

Mazkur sohada tadqiqot olib borgan olimlar A.V. Ragulin va M.S. Shayxullinning ta'kidlashicha, advokaturaga kadrlarni tanlash va jalb etish masalalari dolzarb hisoblanadi. Bu jarayon nafaqat alohida advokatura tuzilmalariga, balki butun advokatura institu-

tiga bevosita taalluqlidir. Zero, tashabbuskor, bilimli va advokatlik etikasiga rioya qiluvchi yuristlar advokatura nufuzini fuqarolar nazarida yuksaltiradi. Aksincha, yetarli tayyorgarlikka ega bo'lmagan hamda kasbning axloqiy-me'yoriy talablarini buzadigan yuristlar jamiyatning advokaturaga – jismoniy va yuridik shaxslarning huquq hamda erkinliklarini samarali himoya qilishga qaratilgan institut sifatidagi – munosabatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi [3].

Rus olimasi Y.E. Makushkina fikricha, o'qitish jarayoni, nomzodlarning stajirovkasi va imtihon topshirish tartibini takomillastirish kasbga nisbatan past motivatsiyaga ega shaxslar oqimini kamaytirishga xizmat qiladi. Shuningdek, bu jarayon nomzodlar tayyorgarligi sifatini oshirish, Advokatlar palatasi tomonidan tashkil etiladigan tashkiliy hamda moliyaviy to'siqlar amaliyotiga barham berishga yo'naltirilgan bo'lishi lozim [4].

I. Yusupov, G. Kuchkarova va L. Achilovalarning fikricha, advokatlarning ta'limi va kasbiy tayyorgarligi sifati ularning kasbiy kompetentligiga, mijozlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish qobiliyatiga bevosita ta'sir qiladi. Advokatlarni tayyorlash va ta'lim tizimini o'rganish kuchli va zaif tomonlarni aniqlash, shuningdek, ta'lim sifatini oshirish bo'yicha chora-tadbirlarni belgilash, jumladan o'quv dasturlari va kurslarini takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish imkonini beradi [5].

Xorijiy tajribaga murojaat qiladigan bo'lsak, Buyuk Britaniya, AQSh, Rossiya, Germaniya, Fransiya va Yaponiya kabi rivojlangan mamlakatlarda advokatlarning kasbiy tayyorgarligiga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Mazkur masala yurtimizda ham dolzarb ahamiyat kasb etib, buni quyidagi statistik ma'lumotlar yanada yaqqol ifodalaydi. 2023-yilda Oliy Majlis Senatining Sudhuquq masalalari va korrupsiyaga qarshi kurashish qo'mitasi raisi Narimon Umarov ta'kidlaganidek, O'zbekistonda o'rtacha

7,6 ming aholiga atigi 1 nafar advokat to'g'ri keladi. Xalqaro standartlarga ko'ra bu ko'rsatkich juda past sanaladi. Masalan, Isroilda har 136 kishiga, Italiyada 265 kishiga, Germaniyada esa 499 kishiga 1 nafar advokat to'g'ri keladi [6].

Mazkur ma'lumotlarni amaldagi holat bilan qiyoslaydigan bo'lsak, 2025-yil 1-yanvar holatiga ko'ra, mamlakatimizda 6017 nafar advokat faoliyat yuritmoqda. Shundan ayollar ulushi 946 nafarni, erkaklar ulushi esa 5071 nafarni tashkil etadi. Jami advokatlik tuzilmalarining soni 3429 tani tashkil etib, shundan 75 tasi hay'at, 478 tasi firma, 2876 tasi byuro shaklida faoliyat yuritmoqda [7]. Demak, so'nggi ikki yil davomida advokatlar soni ortgan bo'lsa-da, aholiga nisbatan o'rtacha hisobda 6239 kishiga 1 nafar advokat to'g'ri kelmoqda. Bu ko'rsatkich ham rivojlangan davlatlardagidan ancha orqada ekanligini ko'rsatadi.

Sh. Ismailovning fikricha, advokatlar sonining kamligi bilan bir qatorda, ularning yoshi bo'yicha tarkibida ham nomutanosiblik kuzatiladi. Jumladan, 2023-yilda 30 yoshgacha bo'lgan advokatlar ulushi atigi 1 foizdan biroz ko'proqni tashkil etgan. Bu esa yuridik yo'nalish bitiruvchilari orasida advokatlik kasbiga qiziqish pastligini anglatadi. Bunga advokatura instituti haqida yetarli ma'lumotning yo'qligi, kasbning jozibador emasligi, katta talab va kuchli raqobat bilan birga ishning beqarorligi haqidagi tasavvurlar ham sabab bo'lmoqda. Shu bois yoshlar kasb tanlashda barqaror martaba va moddiy jihatdan kafolatlangan sohalarga ustunlik bermoqda [8].

Yuqoridagilardan anglashiladiki, advokatlarning kasbiy tayyorgarligi bugungi kunda dolzarb hisoblanib, bu nafaqat alohida advokatlik tuzilmalari, balki bevosita advokaturaning kasbiy nufuziga ta'sir ko'rsatadi. Zero, yurtimizda advokatura sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning tub zahirida advokaturaning nufuzini har qachongidan ko'ra oshirish yotibdi desak, mubolag'a bo'lmaydi.

Asosiy qism

Advokatlarning kasbiy tayyorgarligining ahamiyatiga to'xtalar ekanmiz, avvalo mazkur sohada tadqiqot olib borgan olimlarning fikrlarini tahlil qilish lozim.

O.G. Vlasova va N.G. Mesherinalarning ta'kidlashicha, advokat mehnati yuridik kasblar orasida eng murakkablaridan biri hisoblanadi. Bu murakkablik, birinchi navbatda, advokat faoliyati jarayonida doimiy ravishda axloqiy va huquqiy muammolarni hal qilish zarurati bilan bog'liqdir. Shu bilan birga, advokat shaxsiga qo'yiladigan talablarning o'zaro ziddiyatligi ham bu kasbning o'ziga xos jihati hisoblanadi. Bir tomondan, advokat – qonun vakili bo'lib, uning asosiy vazifasi haqiqatni izlash va obyektiv faktlarni aniqlashdan iborat. Boshqa tomondan, advokat mehnatining mohiyati muayyan darajada subyektivlikka ega bo'lib, bu shaxs manfaatlarini himoya qilish jarayonida muqarrar ravishda namoyon bo'ladi [9].

Y.I. Solovyeva va O.V. Pospelovlarning fikricha, advokatura mavjud bo'lgan butun tarix davomida professionallik, etika va xulq-atvor me'yorlari nuqtayi nazaridan eng yuqori talablar qo'yilgan sohalardan biri bo'lib kelgan. Bugungi kunda ham advokat malakali yuridik yordam ko'rsata oladigan, yuksak obro'-e'tiborga ega bo'lgan mutaxassis sifatida jamiyatda o'z o'rnini saqlab qolishi uchun advokatlik faoliyatiga tayyorgarlik tizimini takomillashtirish muhimdir. Shu jumladan, malaka imtihonini topshirayotgan nomzodlarni baholash mezonlarini qonun darajasida aniq belgilash, imtihonning amaliy yo'nalishiga alohida e'tibor qaratish zarur [10].

Ingliz olimi Norman Birkett advokatlik san'atiga xos bir qator sifatlarni alohida qayd etadi. Unga ko'ra, advokat halollik, yoqimli nutq ohangi, hozirjavoblik, tezkor va moslashuvchan fikrlash qobiliyati, inson tabiatiga oid bilimlarga ega bo'lish, jasorat, yaxshi xulq-atvor va o'zini boshqara olish, shuningdek, chuqur huquqiy bilimlarga ega bo'lishi lozim [11].

L.N. Svetovanning fikricha, advokatlarning kasbiy tayyorgarligi polikompetentlikni shakllantirishga xizmat qilishi kerak. Bu esa kasbiy, yuridik, kommunikativ, psixologik, ijtimoiy-psixologik hamda konfliktologik kompetensiyalarni o'z ichiga oladi [12].

T.R. Shakirov ta'kidlaganidek, yuridik kasbiga kirish shartlari va tartibi, bir tomondan, professionallik va yuksak axloqiy fazilatlarini ta'minlashi, ikkinchi tomondan esa advokatlarning mustaqilligiga putur yetkazadigan darajada qat'iy bo'lmasligi lozim [13].

Z.D. Gogurchunova va M.M. Magdilovlarning fikricha, advokat maqomini olish bilan bog'liq amaldagi tartiblarni qayta ko'rib chiqish, ortiqcha byurokratik to'siqlarni bartaraf etish, yosh mutaxassislarni qo'llab-quvvatlash dasturlarini joriy etish zarur. Shuningdek, o'quv jarayonini takomillashtirish va kadrlar tayyorlash tizimini zamonaviy talablar asosida qayta tashkil etish advokatlik kasbining jozibadorligini oshiradi hamda uning ochiqqligini ta'minlaydi. Natijada bu nafaqat advokatura instituti, balki jamiyat manfaatlariga ham xizmat qiladi [14].

Bizning fikrimizcha, qonunchilikning doimiy takomillashuvi, yuridik amaliyotga yangi texnologiyalarning joriy etilishi va bozor iqtisodiyotining rivojlanishi advokatlardan muntazam ravishda o'z ustida ishlashni talab etadi. Shu bilan birga, advokat shaxsiga qo'yilayotgan talablarning ortib borishi ham ularning doimiy ravishda malaka oshirishini va kasbiy rivojlanishini taqozo etmoqda.

Xalqaro standartlarda advokat maqomini olish uchun zaruriy shart sifatida yuridik tayyorgarlikning yuqori darajasi hamda axloqiy sifatlarning mavjudligini ta'minlash muhimligi ta'kidlanadi [15]. Shu nuqtayi nazardan, mamlakatimizda ham advokat bo'lish uchun qator talablar belgilangan. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi fuqaroligiga ega bo'lish, oliy yuridik ma'lumotga ega bo'lish hamda belgilangan tartibda advokatlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyani olish shart etib qo'yilgan.

Advokatlik maqomini olish istagidagi shaxs bir necha ta'lim bosqichlarini bosib o'tishi zarur. Xususan, O'zbekiston Respublikasining "Advokatura to'g'risida"gi Qonuniga muvofiq, talabgor avvalo yuridik ixtisoslik bo'yicha bakalavr yoki magistr darajasiga ega bo'lishi lozim. Shundan so'ng, advokatlik tuzilmasida uch oylik stajirovka o'tashi va malaka imtihonini muvaffaqiyatli topshirishi talab qilinadi. Ushbu bosqichlar yakunlangach, belgilangan tartibda litsenziya va advokatlik guvohnomasi beriladi hamda shaxs advokat maqomiga ega bo'ladi.

Mazkur qonunning 122-moddasida Advokatlar palatasining asosiy vazifalaridan biri sifatida advokatlarning kasbiy tayyorgarligini tashkil etish va ularning malakasini oshirish nazarda tutilgan. Shuningdek, 7-moddaga ko'ra, advokat o'z bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda takomillashtirib borishi, Advokatlar palatasi tomonidan belgilangan tartibda uch yilda kamida bir marta kasbiy malakasini oshirishi shartligi belgilangan. Biroq amaldagi qonunchilikda advokatning kasbiy tayyorgarligiga oid aniq talablar belgilanmagan. Xususan, malaka oshirishning shakllari, o'qitish tartibi va boshqa tashkiliy jihatlar bo'yicha huquqiy normalar mavjud emas. Natijada, yuridik amaliyotda advokatlarning uchun kasbiy tayyorgarlik mexanizmi to'liq shakllanmaganligicha qolmoqda.

O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksida xodimlarni kasbga tayyorlash tushunchasiga ham ta'rif berilgan. Jumladan, xodimlarni qayta tayyorlash deganda, texnologiyalar yoki mehnat jarayoniga qo'yiladigan talablar o'zgarib borayotgan sharoitda yangi kasbiy bilim, malaka va ko'nikmalarni egalash yoki mutlaqo yangi kasbni o'zlashtirish uchun o'qitish tushuniladi (367-modd).

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunida esa quyidagi ta'lim turlari ko'rsatib o'tilgan (7-modd):

- maktabgacha ta'lim va tarbiya;
- umumiy o'rta va o'rta maxsus ta'lim;
- professional ta'lim;

- oliy ta’lim;
- oliy ta’limdan keyingi ta’lim;
- kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish;
- maktabdan tashqari ta’lim.

Shundan kelib chiqib, mehnat qonunchiligida kasbiy tayyorgarlik tushunchasi mavjud bo’lsa-da, “Ta’lim to’g’risida”gi Qonunda u alohida ta’lim turi sifatida nazarda tutilmagani ko’rish mumkin. Bu esa qonunchilikdagi muayyan bo’shliq sifatida baholanadi. Sababi mamlakatimizning ayrim sohalarida kasbiy tayyorgarlik xodimning majburiyati sifatida belgilangan. Masalan, O’zbekiston Respublikasining “Ichki ishlar organlari to’g’risida”gi Qonunida ichki ishlar organlariga xizmatga qabul qilinadigan fuqarolar maxsus kasbiy tayyorgarlikdan yoki qayta tayyorgarlikdan majburiy tartibda o’tishi belgilangan (31-modda).

Xulosa

Yuqoridagilardan shunday xulosa qilish mumkinki, advokatura institutini takomillashtirish, uni xalqaro standartlarga moslashtirish, sohaga yangi kirib kelayotgan yosh advokatlarning kasbiy tayyorgarligini zamon talablari bilan uyg’unlashtirish, bu jarayonning qonunchilikda mustahkamlab qo’yilishi hamda amaliy mexanizmlarini ishlab chiqish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir.

Birinchidan, davlat va jamiyatning yuqori malaka, kompetensiya, axloqiy qadriyatlar hamda yumshoq ko’nikmalarga ega kadrlarga bo’lgan ehtiyojini ta’minlashda kasbiy

tayyorgarlik muhim ta’lim shakllaridan biri sifatida e’tirof etilishi mumkin. Shu bois kasbiy tayyorgarlikni O’zbekiston Respublikasi “Ta’lim to’g’risida”gi Qonunining 7-moddasida alohida ta’lim turi sifatida nazarda tutish maqsadga muvofiqdir.

Ikkinchidan, advokatning kasbiy tayyorgarligi tushunchasi qonunchilikda aniq belgilab qo’yilmaganligi sababli mazkur atama turlicha talqin qilinmoqda. Ba’zi olimlar uni advokat maqomiga ega bo’lgunga qadar o’tiladigan bosqich – oliy ta’lim, stajirovka va malaka imtihoni jarayoni sifatida izohlashsa, boshqalar uni advokat maqomini olgandan keyingi faoliyat davri bilan bog’laydilar. Shu nuqtayi nazardan, “Advokatura to’g’risida”gi Qonunda advokatning kasbiy tayyorgarligi tushunchasi va uning amalga oshirish shakllari aniq ko’rsatib o’tilishi zarur.

Uchinchidan, advokatlarning kasbiy tayyorgarligini tashkil etishda Advokatlar palatasining rolini kuchaytirish lozim. Xususan, palata qoshida tajribali advokatlar ishtirokida maxsus kasbiy tayyorgarlik kurslarini yo’lga qo’yish mexanizmini ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir.

To’rtinchidan, advokatlarning kasbiy tayyorgarligi faqat nazariy va amaliy bilimlarni boyitish bilan cheklanmasligi, balki ularning psixologik tayyorgarligi va yumshoq ko’nikmalarini shakllantirishga ham alohida e’tibor qaratilishi lozim. Shu bois advokatlar kasbiy tayyorgarligining amaliy mexanizmini ishlab chiqish mazkur yo’nalishda muhim qadam bo’lib xizmat qiladi.

REFERENCES

1. O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyevning Oliy Majlisga murojaatnomasi hamda O’zbekiston yoshlari forumida so’zlagan nutqidan iqtiboslar [Excerpts from the address of the President of the Republic of Uzbekistan Sh. Mirziyoyev to the Oliy Majlis and his speech at the Youth Forum of Uzbekistan]. Tashkent, Tasvir Publ., 2021, p. 52.
2. Malakali kasbiy tayyorgarlik – davlat rivojining asosi [Quality professional training – the basis of country’s development]. Available at: <https://president.uz/oz/lists/view/8108>

3. Ragulin A.V., Shaykhullin M.S. Sovremennyye problemy i tendentsii professional'nogo razvitiya advokata [Modern problems and tendencies of professional development of advocate]. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-problemy-i-tendentsii-professionalnogo-razvitiya-advokata>
4. Makushkina Ye.E. Nekotoryye problemy professional'noy podgotovki advokotov i sdachi kvalifikatsionnogo ekzamina v svete reformy rynka yuridicheskikh uslug [Some problems of vocational training of advocates and delivery of a qualification examination in the light of reform of the market of legal services]. Available at: [file:///C:/Users/HP/Downloads/nekotorye-problemy-professionalnoy-podgotovki-advokotov-i-sdachi-kvalifikatsionnogo-ekzamina-v-svete-reformy-rynka-yuridicheskikh-uslug%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/HP/Downloads/nekotorye-problemy-professionalnoy-podgotovki-advokotov-i-sdachi-kvalifikatsionnogo-ekzamina-v-svete-reformy-rynka-yuridicheskikh-uslug%20(4).pdf)
5. Yusupov I., Kuchkarova G., Achilova L. Sovremennyye problemy i tendentsii razvitiya advokatury v Respublike Uzbekistan [Contemporary Issues and Development Trends of the Advocacy in the Republic of Uzbekistan]. Available at: <https://zenodo.org/records/8213624>
6. Advokatura zamon talabiga mos sohaga aylanadi [The Advocacy will evolve to meet modern requirements]. Available at: <https://www.senat.uz/articles/post-1189>
7. O'zbekiston Respublikasi Advokatlar palatasining 2025-yil 1-yanvar holatiga ko'ra advokatlik tuzilmalari va advokatlar haqidagi ma'lumoti. [Information about the Advocacy organizations and advocates of the Chamber of Advocates of the Republic of Uzbekistan as of January 1, 2025]. Available at: <https://paruz.uz/uploads/2025/01/2025-uz.pdf>
8. Ismailov Sh. Sovremennyye problemy v privilechenii molodykh kadrov v advokatskuyu professiyu [Contemporary issues in attracting young people to the profession of an advocate]. *Science, Innovation and education: Key Vectors of Social Progress*, 2024, vol. 1(1), pp. 138–143. Available at: <https://inlibrary.uz/index.php/science-innovation-education/article/view/60359>
9. Vlasova O.G., Meshcherina N.G. Issledovaniye psikhologicheskikh osobennostey truda advokata v kontekste zadach professional'noy podgotovki spetsialistov [Study of the Psychological Characteristics of a Lawyer's Work in the Context of Professional Training Objectives]. Available at: [file:///C:/Users/HP/Downloads/issledovanie-psihologicheskikh-osobennostey-truda-advokata-v-kontekste-zadach-professionalnoy-podgotovki-spetsialistov%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/HP/Downloads/issledovanie-psihologicheskikh-osobennostey-truda-advokata-v-kontekste-zadach-professionalnoy-podgotovki-spetsialistov%20(1).pdf)
10. Solov'yeva Yu.I., Pospelov O.V. Aktual'nyye problemy priobreteniya statusa advokata i podgotovki k advokature [Current issues of acquiring the status of an advocate and preparing for the advocacy]. *Science and World*, 2014, vol. 10(14). Available at: [https://scienceph.ru/d/413259/d/science-and-world--10-\(14\)-october-vol.-ii.pdf#page=44](https://scienceph.ru/d/413259/d/science-and-world--10-(14)-october-vol.-ii.pdf#page=44)
11. Presidential Address to the Holdsworth Club in Birmingham in May 1954, quoted in H Montgomery Hyde, Norman Birkett: *The Life of Lord Birkett of Ulverston*. London, Hamish Hamilton Publ., 1965, pp. 551–554.
12. Svetova L.N. Psikhologicheskiye osobennosti professiogrammy advokotov [Psychological Characteristics of the Professional Profile of Lawyers]. *Applied Legal Psychology*, 2020, vol. 1(50), pp. 111–117. DOI: 10.33463/2072-8336.2020.1(50).111-117.
13. Shakirov T.R. Mezhdunarodnyye standarty nezavisimosti i podotchetnosti advokotov [International standards of independence and accountability of advocates]. Available at: <file:///C:/Users/HP/Downloads/mezhdunarodnye-standarty-nezavisimosti-i-podotchetnosti-advokotov.pdf>
14. Gogurchunova Z.D., Magdilov M.M. Problemy osushchestvleniya advokatskoy deyatelnosti [Problems of carrying out advocacy activities]. *Human Progress*, 2024, vol. 10, no. 8, p. 21. Available at: http://progresshuman.com/images/2024/Tom10_8/Gogurchunova.pdf
15. Rekomendatsiya № R 21 Komiteta ministrov Soveta Yevropy "O svobode osushchestvleniya professii advokata" [Recommendation Rec 21 of the Committee of Ministers to member States on the freedom of exercise of the profession of lawyer]. Collection of international documents "Human Rights and Legal Proceedings", Moscow, 2002.

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2025-YIL 4-SON

VOLUME 5 / ISSUE 4 / 2025

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.5.4.